

Γελοιγραφία του Νιγιάζ Καρίμ

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Γελοιγραφία του Νιγιάζ Καρίμ

Σε κάθε λαό, η λαϊκή παράδοση, η λογοτεχνία, η ποίηση, ακόμα και ο κινηματογράφος ή τα τραγούδια, περιγράφουν, μαζί με τις επίσημες Εθνικές και θρησκευτικές εορτές, τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά κάθε μήνα. Ας ξεφυλλίσουμε μαζί το ρωσικό ημερολόγιο.

Ο κάθε μήνας, στη Ρωσία, έχει τους δικούς του, λαογραφικούς και λογοτεχνικούς, συνειρμούς. Τα δικά του χαρακτηριστικά τραγούδια, ιστορίες, γιορτές, εκδηλώσεις και παροιμίες. Ας τα γνωρίσουμε.

Στη Ρωσία, όπως και σ' όλον τον δυτικό κόσμο, η **Πρωτοχρονιά** γιορτάζεται σύμφωνα με το Γρηγοριανό ημερολόγιο. Όμως η Ρωσική Ορθόδοξη εκκλησία συνεχίζει την χρονολόγηση κατά το Ιουλιανό ημερολόγιο, το οποίο ακολουθεί με υστέρηση δεκατριών ημερών. Γι' αυτό τον λόγο τα ορθόδοξα Χριστούγεννα δε γιορτάζονται στις 25 Δεκεμβρίου, αλλά στις 7 Ιανουαρίου. Το πιο περίεργο είναι ότι στα ρωσικά υφίσταται η έννοια της «Παλιάς Πρωτοχρονιάς», η οποία πέφτει, κατά το «παλιό» ημερολόγιο, στις 14 Ιανουαρίου. Δύο πρωτοχρονιές στον ίδιο μήνα δηλαδή.

Ο δεύτερος μήνας του χρόνου, καταγράφεται στην λαϊκή παράδοση με το γνωμικό «**Φλεβάρης** κι οι δρόμοι είναι στραβοί» και στη λογοτεχνία με το στίχο του

Μπορίς Παστερνάκ «Φεβρουάριος. Να βγάλεις το μελάνι και να κλαις!».

Ο Μάρτιος είναι ο πρώτος μήνας της άνοιξης και η δημοφιλής παροιμία προειδοποιεί ότι το κρύο εμμένει: «Είναι Μάρτης, βάλε δύο παντελόνια».

Η πρώτη μέρα **του Απριλίου** είναι η «Μέρα του βλάκα» ή η «Μέρα του γέλιου» και ισχύει το γνωστό έθιμο ο κόσμος να κάνει φάρσες ο ένας στον άλλον. Γι' αυτό και λένε: «Την πρωταπριλιά κανέναν δεν πιστεύω!». Το Ορθόδοξο Πάσχα πέφτει συνήθως τέλη Απριλίου και είναι η πιο δημοφιλής λαϊκή γιορτή που δεν σταμάτησε να γιορτάζεται ακόμη και κατά την σοβιετική, αντιθρησκευτική περίοδο. Ακόμα και τότε, στα καταστήματα πουλούσαν τα πασχαλινά κέικ «κουλίτς», με την επίσημη ονομασία «ανοιξιάτικο κέικ». Την ημέρα του Πάσχα ο κόσμος ανταλλάσσει τις παραδοσιακές ευχές «Χριστός ανέστη! – Αληθώς ανέστη!».

Το πρώτο δεκαήμερο **του Μαΐου** είναι κατά ιστορική παράδοση εορταστικό. Η Πρωτομαγιά, που κατά τη σοβιετική εποχή εορταζόταν ως η «Μέρα της διεθνούς αλληλεγγύης των εργαζομένων», στη σημερινή Ρωσία μετατράπηκε στην «Ημέρα της άνοιξης και της εργασίας». Και την 9η Μαΐου εορτάζεται η «Μέρα της Νίκης», επέτειος από τη επικράτηση της ΕΣΣΔ κατά της ναζιστικής Γερμανίας το 1945. Το τραγούδι, που θεωρείται ο ύμνος αυτής της ημέρας, έχει τους εξής στίχους: «Αυτή η Μέρα της Νίκης μύρισε μπαρούτι, είναι μια γιορτή με δάκρυα στα μάτια». Στη λαϊκή παράδοση ο Μάιος έχει αρνητικούς συνειρμούς που προκύπτουν από το όνομα αυτού του μήνα: «μάγιατσα» που σημαίνει βασανίζομαι. Όπως λέει η παροιμία: «Αν παντρευτείς τον Μάιο, μια ζωή θα βασανίζεσαι».

Ο **Ιούνιος** πάλι συνδέεται στη Ρωσία με τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ήταν η 22η Ιουνίου, μετά την πιο σύντομη νύχτα του χρόνου, όταν το 1941 η Γερμανία επιτέθηκε στην ΕΣΣΔ. Από το 1992, αμέσως μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, γιορτάζεται η 12η Ιουνίου, ημέρα που ψηφίστηκε η Διακήρυξη για την κρατική ανεξαρτησία της Ρωσίας, η οποία, παρ' όλα αυτά, παρέμεινε η κύρια Δημοκρατία της Σοβιετικής Ένωσης. Γι' αυτό τον λόγο η ημερομηνία αυτή ονομάστηκε αργότερα η «Μέρα της ανεξαρτησίας». Όμως επειδή πολύς κόσμος ειρωνευόταν, λέγοντας πως στη συγκεκριμένη περίπτωση ανακηρύχθηκε η «ανεξαρτησία» της Ρωσίας από τον εαυτό της, η γιορτή μετονομάστηκε στην «Ημέρα της Ρωσίας».

-

Ο **Ιούλιος** αποκαλείται παραδοσιακά «η κεφαλή του καλοκαιριού». Η περίοδος των διακοπών βρίσκεται στη μέση και ο κόσμος περνά την ώρα του ανέμελα και ξέγνοιαστα. Μία από τις ταινίες που σηματοδότησαν τη δεκαετία του '60 έχει τον

τίτλο «Βροχή του Ιουλίου». Η εικόνα της ιουλιανής βροχής προέρχεται από το τραγούδι που ακούγεται σ' ένα πιο πρώιμο έργο, το «Περπατάω στη Μόσχα» (1963), που έγινε σύμβολο της φωτεινής και γεμάτης ελπίδας εποχής του '60: «Καμιά φορά τα πάντα είναι ωραία στον κόσμο και δεν μπορείς να καταλάβεις τι συνέβη. Αλλά απλώς πέρασε η βροχή, μια κανονική καλοκαιρινή βροχή».

Όμως τον **Αύγουστο** η ίδια βροχή προκαλεί πια λυπηρούς συνειρμούς, ως σημάδι του επικείμενου φθινοπώρου: «Σε λίγο έρχεται το φθινόπωρο, είναι ο Αύγουστος πίσω απ' τα παράθυρα, οι θάμνοι έχουν σκουρύνει από τη βροχή και ξέρω ότι σου αρέσω, όπως κάποτε μου άρεσες εσύ» (πρόκειται για ένα ακόμη δημοφιλές τραγούδι του '60). Η νεώτερη ιστορία της Ρωσίας επιβεβαιώνει τη φήμη αυτού του Αυγούστου ως ενός σκοτεινού μηνός που εγκυμονεί καταστροφές: έτσι το 1991 έλαβε χώρα το τριήμερο πραξικόπημα, που ονομάστηκε «αυγουστιάτικο» με στόχο να διατηρήσει τη Σοβιετική Ένωση και που τελικά κατεστάλη. Ήδη τον ίδιο Δεκέμβριο η ΕΣΣΔ δεν υπήρχε πια.

Η πρώτη **Σεπτεμβρίου**, όταν ξεκινά η σχολική χρονιά, ονομάζεται και «Μέρα της γνώσης». Ένα δημοφιλές τραγούδι λέει: «Το φθινόπωρο δε θα ρωτήσει, το φθινόπωρο θα έρθει. Το φθινόπωρο θα μένει μες στα μπλε μάτια ως μια ερώτηση. Το φθινόπωρο θα απλωθεί με βροχές, θα φυσήσει με φύλλα... Θα περπατήσει αργά στις άδειες παραλίες». Και παρότι οι παραλίες όντως αδειάζουν, το Σεπτέμβριο έρχεται το λεγόμενο «καλοκαίρι των γυναικών», όταν για μερικές μέρες επικρατεί ο ξηρός, αίθριος και ζεστός, όπως το καλοκαίρι, καιρός.

-

Στην ρωσική πολιτισμική παράδοση το φθινόπωρο θεωρείται δημιουργική εποχή: η έκφραση «το φθινόπωρο στο Μπόλτινο» υιοθετήθηκε από την κοινή γλώσσα. Πρόκειται για το φθινόπωρο του 1830, όταν ο ποιητής Αλεξάντρ Πούσκιν συνέγραψε μερικά από τα αριστουργήματά του. Με τον **Οκτώβριο** συνδέεται και το μεγαλύτερο λεκτικό και ιδεολογικό παράδοξο της σοβιετικής εποχής. Η επανάσταση των μπολσεβίκων έγινε το 1917 στις 25 Οκτωβρίου, και ονομαζόταν επίσημα «Μεγάλη Οκτωβριανή Σοσιαλιστική Επανάσταση». Όμως όταν το 1918 υιοθετήθηκε το νέο ημερολόγιο, αυτή η ημερομηνία μεταφέρθηκε στις 7 **Νοεμβρίου**. Αυτή ακριβώς την ημέρα του Νοεμβρίου, για πολλές δεκαετίες γιορταζόταν η επέτειος της επανάστασης, σύμβολο της οποίας αποτελούσε το όνομα ενός άλλου μήνα, του «Μεγάλου Οκτώβρη».

Ο **Δεκέμβριος** είναι ο πρώτος μήνας του χειμώνα, που σ' ένα γνωστό τραγούδι συνδέεται συνειρμικά με μια τρόικα άσπρων αλόγων: «Με πηγαίνουν, με πηγαίνουν μακριά, προς τον κουδουνιστό, χιονισμένο ορίζοντα, τα τρία άσπρα άλογα, τα τρία

άσπρα άλογα -ο Δεκέμβριος, ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος». Μετά τις 21 Δεκεμβρίου, την πιο σύντομη μέρα της χρονιάς, έρχεται η περίοδος για την οποία λένε: «Ο ήλιος στρέφει προς το καλοκαίρι, και ο χειμώνας προς την παγωνιά». Στις 31 Δεκεμβρίου όλοι εύχονται ο ένας στον άλλον «Καλή χρονιά! Ευτυχισμένο το νέο έτος». Κι αρχίζουν να περιμένουν τη «νέα ευτυχία» να έλθει.

Αλεξέι Μιχέγεφ

Πηγή: rbth.gr